

Др Владимир Првуловић
У РАЉАМА БЕСМИСЛА

Уредник
Зоран Колунџија

Др Владимир Првуловић

У РАЉАМА БЕСМИСЛА

ПРОМЕТЕЈ
Нови Сад

У ПОТРАЗИ ЗА СМИСЛОМ

Мој први сусрет са аутором био је преко књиге „Српски национални интерес“ у којој др Владимир Првуловић као мото „узима“ Рудолфа Арчибалда Рајса: „Био сам са вама када сте били у невољи. Делио сам са вама те патње и, да бих то могао, жртвовао сам сјајан живот и лепу каријеру која је много обећавала. Заволео сам вас јер сам на делу видео ваше људе из народа у биткама и пресудним тренуцима, када се препознаје истински карактер неке нације... Видео сам вам, међутим, и мане, мане које су се ужасно исказале после рата. Неке мане ће, ако их не отклоните, бити погубне по вашу нацију... Упркос свему, ја верујем у будућност вашег народа. Дух Косова, Карађорђа, Куманова и Кајмакчалана поново ће се пробудити.“

Своју вишеслојну, занимљиву, инспиративну и изазивачку књигу, аутор – опет логично – завршава Хандкеовим порукама: „Балкан је регион који је патио вековима, већ, можда од почетка историје. То је произвело екстремне људе. Или изузетно рањиве, или изузетно добре. Нема средине. Или су то бића која су пример за цео свет, или остали који су супротно од тога. Евидентно је да је то у Србији створило изузетна бића. Та чистота ме оживљава. Оживљавају ме ти изузетно отворени, пажљиви људи, погођени неправдом. То се сад посебно види на Косову.“

Захваљујући Бати Милановићу, мом другу, песнику и глодору „Књижевних новина“, опет се срећем са господином Првуловића, али овога пута путем колумни које је про-

фесор ревносно објављивао у „Политици“ претекли десет година, а мени је – после препоруке – поверио да од тог занимљивог актуелног штива „сашијем“ књигу.

На самом почетку хтео бих да цитирам једну занимљиву хришћанску опаску аутора ових стотинак колумни: „Кадгод пожелиш да нешто рекнеш, добро размисли и боље је прећутати него да кажеш реч због које ћеш се касније кајати.“

Не верујем да претходна мисао, иначе сасвим тачна, дотиче гомилу разноразних данашњих колумниста и тзв. електронских аналитичара који своје речи и закључке мењају према партијској потреби; који не мисле својом главом, већ се попут камелеона, без икаквог срама, окрећу спрам свог властитог интереса, не размишљајући о речима због којих ће се можда сутра кајати.

На нашу срећу, пред нама је књига сабраних колумни др Владимира Првуловића, који упркос чињеници да је захватио широк дијапазон интересовања, прецизно, доследно, занимљиво, елегантно, убедљиво, аргументовано, без злоће, с фином иронијом покаткад, зналачки дефинише свој став, верујући да ће његов усамљени глас, ипак, допринети да се понешто размрси у овом одвише замршеном свету.

Као састављач ове, и овакве, књиге сматрао сам да колумне треба да „иду“ оним хронолошким редом којим су и објављиване. Зашто? На овај начин најбоље се сагледава колико је аутор актуелан и колико је доследан у својим ставовима о круцијалним питањима живота на овој, и оваквој, Земљи. И на овај начин, књига има свој логичан ритам.

Сматрао сам да је сасвим погрешно накнадно вршити било какве језичке и друге интервенције, јер и понека понављања имају особени ауторски шарм. Тада се још боље види ауторова упорност да нас тргне из дремежа, да нас

врати у фокус, да нам поручи да напољу неповољни ветрови дувају, и да није време за пасивно посматрање сопственог живота.

У првом циклусу „*Игенїиїейї, заблуде и кајање*“, аутор се залаже да морамо имати и тактику и спретне и тврдоглаве преговараче кад је реч о Космету, без илузије да смо надамак чланства у ЕУ; једва да смо у далекој чекаоници. У једној колумни, аутор се запитао „Зашто паметни ћуте“, а одговор је и тачан и врло смео:

„Основно право сваког човека, осим општепознатих и „гарантованих“, јесте и право на глупост! Глупост, као последица природне обдарености, скоро талента, мождане инсуфицијенције, недостатка образовања или просто, ничим изазваном умишљеном „памећу“ да се агресивно на срће на оне који другачије мисле. Кад погледамо званичне податке о образовној структури становништва из пописа 2011. године, утврдићемо запањујуће чињенице: од укупно 7.186.862 становника, без школске спреме је 2,68 одсто, са непотпуним основним образовањем 11 одсто, са основним образовањем 20,76 одсто (дакле укупно 34,44 одсто), са средњим образовањем 48,93, са вишим образовањем 5,65 и са високим образовањем 10,59 процената становника Србије. Од тога је број доктора наука 0,23 одсто или укупно 16.972 (податак за 2014).

Наравно, то не значи да су сви необразовани људи глупи, такви су само они најгласнији међу њима. Дакле, то је та егзактна слика која објашњава многе друштвене и друге трендове, па и пораст видљивих и опасних манифестација глупости. Сложићемо се да је код нас, осим по бројчаности, а и по агресивности, глупост доминантна – на улици, на послу, у саобраћају, у политици, у парламенту – дакле свуда. Како бити равноправан у расправи са глупим или ограни-

ченим људима? Никако. Пошто немају логичне аргументе (логика је непозната као дисциплина), насрнуће сировом снагом (уместо снагом аргумената), песницом, батином, пиштољем. У аутобусу, у саобраћајној гужви, на стадиону, на јавној трибини, чак и у скупштини. Сигурно сте то видели или доживели.“

Можда се не слажете, али у томе и јесте чар ове књиге. Она је и позив на друкчије ставове, јер је то једини начин да изађемо из „заробљеног ума“, из овог свеопштег бесмисла.

Читав серијал је, између других текстова, посвећен „фабриковању идентитета“. Аутор отворено пише о хрватском улепшавању историје преко високобуџетне телевизијске серије „Хрватски краљеви“, прича о македонском случају кад и промена имена није довољна за друштвени напредак, о новом црногорском језику који и даље изазива констернацију код професора, академика, песника, о обавезном дефинисаном српском националном и културном идентитету који се веома дуго гради:

„Кроз више векова османске окупације Србије, али и надаље кроз историју, основни чувар српског националног и културног идентитета била је Српска православна црква (СПЦ), која је кроз све те буре и потресе, у црквама брвнарама и манастирима у беспућу и далеко од турских каравана, успела да сачува националну посебност и духовност српског народа, славу и обичаје који овај народ чине самосвојним.“

У другом циклусу „Негодирљиви кроје Земљу“, два „носећа“ текста баве се односом Запада према Србији и Србима. Посебно је резак текст о аутошовинизму у Србији. Цитираћу подужи пасус, јер мислим да заслужује да буде истакнут на самом почетку књиге. Јесте и аргументован и изазивачки:

„У чему је онда проблем у Србији? Жестоки критичари српства, потенцирања српског националног и културног идентитета, српске осмовековне државности, утркују се ко ће више да оцрни државу у којој живе. Чини се да је највећи број таквих аутошовиниста у Београду и Новом Саду. Откуда они ту? О томе би требало предузети озбиљна социолошка и политиколошка истраживања. Осим оних који су плаћени за такав рад од међународних медијских, маркетиншких и лобистичких агенција, ту су и домаћи „мислиоци”. Добрим делом, међу њима су и разочарани преостали поборници избрисаног југословенства, а за то они криве управо Србе. Они не виде кривицу за разбијање СФРЈ код нових држава које су, уз помоћ Ватикана, Немачке и САД, то насилно учиниле, већ на Србији, која наводно није хтела компромисно решење. Међу њима су и присталице западних концепата демократије из држава које су нас, злочиначки, против међународног права, бомбардовале и нанеле огромне материјалне штете и опасне последице по здравље будућих генерација. Они потенцирају да смо ми то заслужили, јер смо се супротставили понуђеној демократији у виду „Милосрдног анђела”. Они, у свом политичком слепилу, знају само оно што воле, а Србију и све српско очигледно мрзе, укључујући и српску митологију. Они млако тумаче изливе ксенофобног понашања у суседним државама, тумачећи их као „неозбиљне навијачке страсти и игре”. Насупрот томе, у Србији је, за њих, све негативно и она је крива чак и за изливе национализма код суседа. Само недостаје цитирање књиге „Месечари” аустралијског историчара и професора на Кембриџу Кристофера Кларка, у којој је аболирао Немце, а Србе прогласио за кривце за оба светска рата. Зато је ова срамна књига, само у Немачкој, продата у 250.000 примерака.“

Други текст „Крстареће ракете као честитка“ још једном нас подсећа на три злогласна бомбардовања мале земље на брдовитом Балкану. Аутор подвлачи да се прво десило на Ускрс, 6. априла 1941, друго на дан Васкрса, 16. и 17. априла 1944. Да ли случајно? Западни планери ништа не импровизују, а нарочито пројектанти смрти:

„Најзад, на Васкрс 1999. НАТО савезници отпочели су, попут видео-игрица, компјутерски вођено најразорније бомбардовање Београда и СРЈ са велике дистанце и висина (под кодним именом „Племенити наковањ“, а не „Милосрдни анђеол“), честитајући нам на тај начин велики празник, без одобрења Савета безбедности УН. У ствари, уместо честитања православног Васкрса Србима, они су за своја руководства приредили представу поводом педесетогодишњице НАТО-а, измишљајући непријатеља на коме би искалили упозоравајућу ђаволску моћ и оправдали његов опстанак. О разарањима и жртвама све знамо, пошто смо недавно обележили двадесету годишњицу срамне НАТО агресије, чије ћемо последице дуго испаштати.“

У трећем циклусу симболичког наслова „*Порекло мржње*“, аутор се, пре свега, бави слободом изражавања и њеним злоупотребама, уцењивањем да се преко НАТО уђе у ЕУ, и стално се пита: како се борити против блаћења српског народа:

„Сматрали смо да су довољни Новак Ђоковић и његов изузетан лик и господско понашање, бројни спортски успеси и поједини изузетни уметници да се слике о Србији и српском народу измене. Потпуно смо погрешили. Само је требало да неко дигне глас против међународно експертско доказане намештаљке терористичке ОВК у организацији америчког обавештајца и шефа тзв. косовске верификационе комисије ОЕБС-а Вилијама Грејема Вокера о

наводном масакру цивила у Рачку, па да се подигне кука и мотика из истих западних центара против „антицивилизацијске” Србије.

У другој, кључној, колумни др Владимир Првуловић бави се истоветним судбинама Срба и Јермена. Па закључује:

„Слични су нам по патњама и катаклизмама које су храбро и достојанствено преживели, с тешким ожиљцима. Братски по геноциду који су доживели од Турака 1915–1917. с око 1,5 милиона страдалих, а Срби у геноциду од Независне државе Хрватске и Немачке у Другом светском рату између 900.000 и 1,2 милиона жртава. Такође, по преживљеном етничком чишћењу 1990, када је из Бакуа протерано око 200.000 Јермена. Присилно су напуштали своје домове у околним земљама: Турској, Азербејџану, Ирану, Русији, Сирији и другим државама. Срби су, током распада СФРЈ, из Хрватске (око 380.000) и Федерације БиХ (више од 415.000) присилно напуштали своје домове и бежали у матицу Србију и Републику Српску. Слични смо Јерменији по дијаспори од око осам милиона људи (Русија 2,3 милиона, САД 1,5), бројчано већој од 3.262.200 становника у матици, али бољој од наше по међусобној солидарности.“

И четврти циклус „Сламка међу вихорове“, назван по стиховима из „Горског вијенца“ великог пророчког песника Његоша, сам по себи казује основне преокупације аутора ових колумни. Ту има колумни о партијској или својој глави, затим о понашању Српске академије наука и уметности, о хаосу тоталитаризма, косовском завету, и тако редом.

Занимљив је ауторов суд о превртљивцима

„Судбина конвертита је да своју новостечену позицију морају двоструко да докажу пред домаћинима, да буду што критичнији према земљи порекла и да се на тај начин по-

тврде. Многи од њих се постепено одричу српства, али се нису квалификовали да буду део националног бића новостворених држава, једнаки са домаћим становништвом. Следећи пример то потврђује и забрињава. На питање о националном пореклу у америчком попису становништва 2011, само се 176.666 америчких грађана изјаснило да су Срби. Као Југословени 325.451 (већином Срби из отцепљених ју-република), а као Хрвати 434.425. Више од Срба, изјаснило се 179.806 Словенаца, и чак 182.423 Албанца!? Сетимо се да су, својевремено, великани наше науке у Америци, Никола Тесла и Михајло Пупин, али и бројни други исељеници, поносито истицали да су Срби и српскога рода. Ни под каквим пословним притисцима и бирократским мукама нису се одрицали од себе и свог порекла.“

И на крају књиге „У раљама бесмисла“, а за овај наслов ја сам једини кривац, аутор пише о карактеру данашњих наопаких расправа, и наводи пример како би оне требало да изгледају:

„Изванредну полемику, која је оставила трага у светским размерама, водио је са властима велики књижевник и пријатељ Србије Емил Зола, залажући се за ослобађање капетана Драјфуса. Мада за то није било никаквог ваљаног доказа, Алфред Драјфус, француски капетан јеврејског порекла из Алзаса, оптужен је 1894 за шпијунажу у корист Немачке и осуђен на доживотни затвор. Зола је вештом полемиком показао да се ради о судској и антисемитској завери и да ће жртва бити невини војник своје земље. У афери Драјфус, Француска се обрачунавала са смртним непријатељима Немцима и са јеврејима из Алзаса, области који је својатана од обе државе. Емил Зола је 1898. године упутио отворено писмо председнику републике под називом „Оптужујем“. У њему је оптужио реакционарне представ-

нике војске који су се послужили лажним документима у жељи да прикрију правог кривца. Након неколико година Драјфус је ослобођен кривице. Драјфусова афера се често наводи као најпознатији пример неправедних оптужби и осуди недужних људи, а вешто полемисање Емила Золе са властима се узима као велико достигнуће и допринос слободи мисли. Због јавне полемике која је наишла на велику подршку у културним круговима и француском народу, Зола је оптужен и осуђен на затвор, али је успео да побегне у Енглеску.“

Иако Првуловићеве колумне „захватају“ широк дијапазон наших живота, иако скоро да нема актуелне теме којом се није бавио, заједничка им је нит – потрага за смислом у овом сулудом бесмислу. Иако је данашњи напађени, престрашени човек у својеврсним раљама антилогике и бесмисла, аутор успева да аргументима и јасним ставовима „прочисти“ и маглу и прашину, и да читаоцу понуди смисаони начин размишљања. Уосталом, уверићете се и сами читајући ову полемичну и занимљиву књигу.

Мој вам је добронамерни савет: Крените у читалачку авантуру!

Миломир КРАГОВИЋ

I

**ИДЕНТИТЕТ,
ЗАБЛУДЕ И КАЈАЊЕ**

16. 4. 2013.

Тактика и уступци

Када се ово зна, а наши преговарачи би то морали знати, ишћање дајума за почешак преговора Србије о чланству је скоро беспредметно, јер ће то бити актуелно тек када се стекну услови да и Косово буде примљено у „пакету”

Имајући у виду дубину и сложеност проблема решења о нормализацији односа Србије са самопроглашеном републиком Косово, желели бисмо да укажемо на неопходност одговорнијег односа јавних функционера према овом сложеном, али и другим проблемима у функционисању државе. Такође, желели смо да укажемо да бољих и ефикаснијих јавних функција и функционера не може бити без њиховог за ту функцију специфичног припремања и школовања, како се то ради у развијеним демократским државама.

У случају бриселских преговора Београда и Приштине под окриљем ЕУ, морали бисмо знати следеће:

– *Интерес Приштине*, иако добро исфингиран и подржан од западних сила које су признале самопроглашену независност Косова, јесте да обезбеди де факто признавање независности од стране Србије, функционисање самопроглашене државе на целој територији, укидање „паралелних институција Србије”, спречавање онемогућавања приступа Косова међународним организацијама од стране Србије и даљи пут Косова ка европским интеграцијама

– *Интерес западних земаља, пре свега САД*, за решење проблема севера Косова и такозвану нормализацију односа

Приштине и Београда јесте престанак финансирања војних јединица и опреме, као и стручних екипа и функционера на територији Косова, прегласавања у међународним организацијама око пријема Косова у чланство, пребацивања одговорности и трошкова на ЕУ и дефинитивног скидања тог питања са дневног реда узбурканог света са бројним локалним жариштима, у којима су САД у улози светског полицајца

– *Интерес медијатора у преговорима (ЕУ)* наметнут је и чињеницом да пет земаља чланица, из сопствених унутрашњих и принципијелних разлога, нису, нити желе да признају независност Косова. ЕУ сматра да би, у случају постизања споразума Београда и Приштине било лакше омогућити да и тих пет преосталих земаља признају Косово. То је посебно важно, јер је будућа европска интеграција Косова немогућа, ако се томе супротстави вето само једне, а не пет чланица ЕУ (случај грчког вета на македонски пут у Европу).

Брисел је решен, иако то јавно не истиче, да у ЕУ прими само, једино и истовремено, и Србију и Косово, јер би у противном Србија, када једном буде примљена, могла да истакне вето на пријем Косова. Зато и не треба да изненади, нити чуди, када немачки парламентарци у посети Србији, јавно и арогантно, истичу да је улаз Србије у ЕУ могућ једино ако призна независност Косова.

Када се ово зна, а наши преговарачи би то морали знати, питање датума за почетак преговора Србије о чланству је скоро беспредметно, јер ће то бити актуелно тек када се стекну услови да и Косово буде примљено у „пакету”, а преговори могу да потрају докле год ЕУ жели (случај отпочетих преговора са Турском).

Зашто онда одређивање датума за почетак преговора наши преговарачи трпе као притисак, када се зна да и дру-

га страна и медијатор имају своје интересе и притиске за успешно окончање преговора? Позитивно решење у преговорима је исто тако важно за делегацију Косова и домаћина ЕУ, иако се они постављају надмено, ултимативно („узми или остави“), као да им до резултата није стало. Ради се, дакле, о смишљеној преговарачкој позицији којом се делегација Србије притиска на уступке.

Па добро, шта ако на седници у априлу или јуну 2013, Европски савет не одобри Србији датум за почетак преговора? Је ли то крај света или крај наших настојања да уђемо у ЕУ? Да ли је ЕУ, у овако тешкој унутрашњој економској ситуацији, спремна да нас ускоро прими у чланство? Будимо реални. Шта ћемо тиме добити?

Зашто смо уопште толико јавно причали о нашим жељама да, по сваку цену, успешно завршимо преговоре, како бисмо добили тај фамозни датум за преговоре? Тиме смо сасвим угрозили нашу преговарачку позицију и свели је на страну принуђену на максималне уступке. Тиме смо дали преговарачку предност супротној и (медијаторској) страни у преговорима, које нам зато и намећу решења која нам уопште не одговарају.

Кад је реч о преговарачкој тактици, зашто у средини преговора нисмо направили стварни или исфинђирани прекид, ако смо незадовољни што се само од нас траже уступци? То би онда натерало другу (и медијаторску) страну да размисли и учине неке уступке ка средњем или оптималном решењу.

Зашто нисмо употребили аргумент да, за наметнуто неповољно решење, испод минималног нашег интереса, морамо да консултујемо наш народ (или Србе на Косову) на референдуму, за који се зна да би одбио наметнуто решење него се вајкамо и јадамо што нисмо постигли бољи резултат?

17. 4. 2013.

Преговарачи који умеју да кажу „не”

Како очекујете да вас респектују као учесника у преговорима, ако се ви сами не респектујете или допуштајте да вам се туђа воља намеће, без уважавања ваших захтева?

У међународним преговорима, потребна је смелост и умеће да се каже „не”. То је уобичајена тактика у преговарању и очекивани одговор у ситуацијама када се покушава наметнути максимални захтев једне стране у преговорима. Није случајно да се преговарачи који умеју да кажу „не” сматрају озбиљним или, како се то обично каже, тврдим преговарачима који се, због тога, и респектују. Не видимо шта би нас спречавало да применимо ту тактику ако су нам услови које покушавају да нам наметну потпуно неприхватљиви и нису резултат преговора већ ултиматум. Како очекујете да вас респектују као учесника у преговорима, ако се ви сами не респектујете или допуштате да вам се туђа воља намеће, без уважавања ваших захтева?

Уколико нам је стало до позитивног става медијатора у преговорима, у овом случају ЕУ или главног „спонзора” косовске стране – САД, зашто им нисмо упутили званични демарш у коме бисмо таксативно навели од чега се све, у поступку преговарања bona fides, наша страна одрекла од почетне преговарачке позиције и упитали да ли се друга страна у преговорима од било чега одрекла? Какви су то преговори у којима се очекује да само једна страна попусти, а друга се чврсто држи почетних позиција? Отворено се могло истаћи